

עין משפט
גזר מצוה

יג א מיי פין מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף א:
יד ב מיי שס ופ"ג מהל' אישות הלגיו"ז טוש"ע ח"מ סימן קכג סעיף ט טושו"ע אה"ע סימן לה סעיף ב:

בזג מיי פ"ה מהל' עדות הלכה ט סמג עשין קט טוש"ע ח"מ ס' ז סעיף א בהג"ה:
בזד מיי פין מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעי' ז:
יז ה ד מיי שס על' יג טוש"ע שס סעיף טו:

גליון הש"ם

גב' ביצר יעשה. ע' לקמן פד ע"ג מדי"ה אמר חוקיה:

פסקי רי"ד

שכבר מקיימם הוא:
אחרת בפני כמה נותנו לה ר' יוחנן ור' חנינא חד אמר בפני שנים וחו"א בפני ג' ואסיקנא דמשנה הכי צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי לקיימו דכ"ע בעינן לקיימו ר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים (ומשניהם) צריך שיאמר בפני נכתב כדי לקיימו שאם יבא הבעל היום ומחר ומערער לא משגוחין ביה וקיום שטרות לכ"ע כעי' שלשה מפני שהוא מעשה כ"ד כדאמרן בפ"ב דכתובות והכא בב"ב נעשה עד ועד נעשה דין בפני שנים מקיפילגי מ"ד בפני שנים קסבר שליה נעשה עד ועד נעשה דין. ומ"ד בפני ג' קסבר שליה נעשה עד ואין נעשה דין. פ' בריש פ' האיש מקדש (מג). אמרין אמר רבא אמר רב נחמן האומר לשנים צא וקדשו לי אשה הן הן שלוחיו וכן הן עדיו וכן בגירושין וכן בדני' ממונות ומסקנא הותם הלכתא שליה נעשה עד והכא בהא קמיפילגי מאן דאמר בפני שנים קסבר כי היכי דשלוח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דין והלכך מצטרף זה עם השנים וה"ל קיום הגט בג'. ומ"ד בפני ג' קסבר דוקא שלוח נעשה עד ואין עד נעשה דין ומקשה הוא קי"ל בדרבנן דעד נעשה דין פ' גנגן גבי קיום שטרות אמרין בפ"ב דכתובות ג' שישבר לקיים את השטר וכו' והוינן בה למימר דעד נעשה דין וכו' ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא וכו' אבל בדרבנן עד נעשה דין ומתוך אלא הכא במה דאשחא מביאא גיטא ובלבד שתתא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם זמנין דמתיא לה איחיי וסמכנין עלה פ"י אם הכשיר עתה בשנים וכשיר גם באשה בשנים ואשה לא חזיא לאצטרופי מ"ה דעד גבי ואידך אשה מידע ידע ולא סמכי עלוהי פ"י

להכשיר בשנים: תניא כותיה דר' יוחנן המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נכתב וכו' אמר ר' מאיר וחכ"א אין הולד ממזר אלא כיצד יעשה יטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פ' זה שהצרכי ליטלו ממנה ולתתו לה פעם אחרת כדי שיראה שהוא שלוח בדבר דדוקא לשליח המנהג רבנן

כבר תבאר לא לאניש אחרינא ור' מאיר סבר כיון שכבר נתנו לה יצא מתורת שליח ותו לא מתימן הילכך לא סגי ליה בהך תקנתא וכיון דתניא כותיה דר' יוחנן הלכתא כותיה. ולר' מאיר משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר פ"י כיון דקאי השתא ואמר הכי משום דלא אמר לה בהחיא שעתא ואמר הכי יוציא והולד ממזר אי נמי [לא] אתי בעל (לא

ה:

א' בעית אימא מעמא מאי ב'. רש"י לא גרים איבעית אימא דסיומא דמילתא הוא ולר"י נראה דשפיר גרים ליה ומוקי לה השתא* קודם שלמדו דכיון דניסת לא תנא כיון דליוף ליכא למיחש דנתקיים בחותמיו וליכא אלא לעו בעלמא דשלא לשמה אפי' אי אחי בעל ומערער

כדפרישית לעיל (ע"א ד"ה א"ה בעל):

והסברא והא רבה אית ליה רבבא. לא גרסינן

והסברא כדפירש צונזערס^ב ובסמוך דקאמר אלא ר' שמעון בר אבא איניש אחרינא הוה כהדיה לא גרסינן אלא דאינו בל לסמור תסתיים ובסמוך נמי קאמר הא מדריצ"ל סבר לפי שאין בקיאין לשמה כו': **הא** מדר' יהושע כו' רבי יוחנן סבר **לפי שאין עדים מצויין** לְקיימו. לא צעי לשנוי דסבר

כאידך ליטנא דפ"ב (לקמן דף פ.) דההוא יטנא דהתם דקאמר שנים אין לריכין לומר צפני נכתב הוא עיקר דקאמר עלה יתד הוא שלא תמוט ועוד דזההיא שינויא לא הוה משני הא דפרך והא רבה אית ליה דרבא: **והא קיימא לן דאין עד נעשה דין** ח"מ **בדאורייתא**^א ב'. רש"י

לא גרים ליה^א והדין עמו דכיון דפשיטא דצדכנן עד נעשה דין כדפרך לנסוף היכי פריך מעיקרא הא קיימא לן דאין עד נעשה דין דהא פשיטא דלא ס"ד דהכא הוי דאורייתא ומיהו דפרק קמא דכתובות (דף י"א.) יט קנת כענין זה גבי גר קטן מטבילין אותו על דעת צ"ד ופרך מאי קמ"ל תנינא וכן לאדם שלא צפניו כו' והדר פריך והא קי"ל דולאי בעד דהפקירא נישא ליה: **הב' ג' ריש כיון דאשה כשירה להציא את הגט וזמנין דמיייתי ליה אימתא**^ה וכן פירש רבינו חננאל וה"ה דהוה מצי למימר וזמנין דמיייתי ליה קרוי: **כ"צד יעשה**. פ' כיצד יעשה לרננן שתינשא לנתחילה או אם נישאת שלא תנא אצל לולד אין לריך תקנה דכלל תקנה לא הוי ממוזר דלית ליה כל התמנה כו' ולר"מ כיצד יעשה קודם נישואין^ו אצל לאמר נישואין מסתבר דלר"מ אין תקנה דכיון דהולד ממזר א"כ כל הדרכים האלו זה ותנא מזה ומזה י"וכל הנהו דמתן לקמן בהזרק (דף פ.):

יט"גו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר ב'. מכלל משמע

דלריך לומר בשעת נתינה צפני נכתב מתקאמר יטלנו הימנה^ה ו"ה לאמר נתינה תוך כדי דיבור דמתינ מתקאמר לעיל שנמנו לה כשהיה פיקח ולא הספיק לומר צפני נכתב עד שנמתרש אצל לאמר כדי דיבור מספקא לר"י אי מהני כל זמן שעסוקים באותו ענין^ו או לא^ז וקודם נתינה מספקא לר"י נמי אי מהני ומדמתן דפרק כל הגט (לקמן דף כט.): המציא גט ממדינת הים וחלה עושה צניית דין שליח ואומר כו' אין ראייה דהרי אומר כשהגט יוצא מתחת ידו: **אפ"ר**ו לא כתב בו אלא שיטה אחת ב'. פירוש שלא ראה אלא שיטה ראשונה דמסתמא^א סימנו לשמה:

אפילו

אלעזר אמר ליה אפילו לא

המביא גט פרק ראשון גיטין

טעמא מאי כו' **דילמא** אחי בעל מערער.

דבעי למימר דילמא אחי בעל ומערער הילכך אם לא ניסת לא מינשא אבל השתא דניסת אמאי ליפקה אכתי לא אחי בעל ומערער אן ניקום וגערער: ט'**ואיצעים אימא** לא גרסינן. אלא הכי גרסינן **אלא להקל עליה טעמא מאי וכו': צפלוסא.**

כי הך פלוגתא דרבה ורבא איפליגו נמי אמוראי קמאי: **אייית גיטא.** ממדינת הים: **וספכרא** לא גרסינן. ואי גרסינן ליה לאו לאורועי תסתיים קאסי דשפיר תסתיים דרבי יהושע הוא דאמר לפי שאין בקיאין דייחדי הוה: **והא רבה אים ליה דרבא.** וצנינן לקיימו: **הוה כהדיה.** ואמרין לעיל^א צי מרי דמיימו גיטא מילתא דלא שכיחא: **צפני כמה נוסמו לה.** השליח: **לפי שאין בקיאין.** הלכך צחרי סגי דלהוו סכדי דאמר שליח צפני נכתב ואי אחי בעל מו ומערער לא משגחין ציה: **לפי שאין עדים כו'.** וכיון דלקיומי הוא צנינן תלתא כדלמרנין ככתובות צ' שני (דף כא): **דקיום שטרות צשלשה: וספכרא.** דהכי הוא: **והא.** מדסיימין לעיל דריצ"ל הוא דאמר לפי שאין בקיאין מכלל דרבי יוחנן צר פלוגמיה דלעיל אמר משום לקיימו והכא סיימין דר' יוחנן הוא דאמר צפני שנים: **ועוד הא רבה אים ליה דרבא.** ואפילו למ"ד לפי שאין בקיאין לשמה אית ליה נמי לקיימו ויניצעי תלתא: **צשלח נעשה עד ועד נעשה דין קמיפלגי.** כלומר אי אמרינן כי היכי דשלח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דין קמיפלגי: **מ"ד צפני שנים קסבר.** כי היכי דשלח נעשה עד ה"ג עד נעשה דין הלכך מנטרף כדהייהו והוו תלתא: **ומ"ד צפני שלשה קסבר.** אף ששליח נעשה עד אין עד נעשה דין: **הכי גרסינן והא קיימא לן דצדכנן דעד נעשה דין.** כגון גבי קיום שטרות אמרינן ככתובות (שס) שלשה שיעשו לקיים את השטר וקרא ערעור על אחד מהם כו' והוינן צה למימרא דעד נעשה דין כו' ומותצינן ומשנינן ה"מ צעדות החדש דאורייתא אצל דצדכנן עד נעשה דין: **כיון דאשח כשירה כו'. אי מנכרת צשנים ומנין מיימא ליה אשה וסמכין עלה לאכשורי נמי צשנים ואשה לא חזיא לאכשורי צכדיהו לתלתא: יו"יא.** מי שנשאה בגט זה: **משום דלא אמר (גס) יו"יא.** בתמיה והא גט כשר הוא וצפניו נכתב ומשום דלא אמר הוי ולד ממזר: **אסא לקמיע דרבי אחי.** באותה העיר שהיו כותצין אותו: **ממונה אגיטי.** דקי"ל (קידושין דף א.) כל שאינו יודע צטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק עמהן והוו ממנו גברא רבה לאורויי היכי נעצדי: **לא לריכס.** אלא צשיטה אחת: אפילו

טעמא מאי כו' **דילמא** אחי בעל מערער. דטעמא מאי אמור רבנן דבעי למימר דילמא אחי בעל ומערער הילכך אם לא ניסת לא מינשא אבל השתא דניסת אמאי ליפקה אכתי לא אחי בעל ומערער אן ניקום וגערער: ט'**ואיצעים אימא** לא גרסינן. אלא הכי גרסינן **אלא להקל עליה טעמא מאי וכו': צפלוסא.** כי הך פלוגתא דרבה ורבא איפליגו נמי אמוראי קמאי: **אייית גיטא.** ממדינת הים: **וספכרא** לא גרסינן. ואי גרסינן ליה לאו לאורועי תסתיים קאסי דשפיר תסתיים דרבי יהושע הוא דאמר לפי שאין בקיאין דייחדי הוה: **והא רבה אים ליה דרבא.** וצנינן לקיימו: **הוה כהדיה.** ואמרין לעיל^א צי מרי דמיימו גיטא מילתא דלא שכיחא: **צפני כמה נוסמו לה.** השליח: **לפי שאין בקיאין.** הלכך צחרי סגי דלהוו סכדי דאמר שליח צפני נכתב ואי אחי בעל מו ומערער לא משגחין ציה: **לפי שאין עדים כו'.** וכיון דלקיומי הוא צנינן תלתא כדלמרנין ככתובות צ' שני (דף כא): **דקיום שטרות צשלשה: וספכרא.** דהכי הוא: **והא.** מדסיימין לעיל דריצ"ל הוא דאמר לפי שאין בקיאין מכלל דרבי יוחנן צר פלוגמיה דלעיל אמר משום לקיימו והכא סיימין דר' יוחנן הוא דאמר צפני שנים: **ועוד הא רבה אים ליה דרבא.** ואפילו למ"ד לפי שאין בקיאין לשמה אית ליה נמי לקיימו ויניצעי תלתא: **צשלח נעשה עד ועד נעשה דין קמיפלגי.** כלומר אי אמרינן כי היכי דשלח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דין קמיפלגי: **מ"ד צפני שנים קסבר.** כי היכי דשלח נעשה עד ה"ג עד נעשה דין הלכך מנטרף כדהייהו והוו תלתא: **ומ"ד צפני שלשה קסבר.** אף ששליח נעשה עד אין עד נעשה דין: **הכי גרסינן והא קיימא לן דצדכנן דעד נעשה דין.** כגון גבי קיום שטרות אמרינן ככתובות (שס) שלשה שיעשו לקיים את השטר וקרא ערעור על אחד מהם כו' והוינן צה למימרא דעד נעשה דין כו' ומותצינן ומשנינן ה"מ צעדות החדש דאורייתא אצל דצדכנן עד נעשה דין: **כיון דאשח כשירה כו'. אי מנכרת צשנים ומנין מיימא ליה אשה וסמכין עלה לאכשורי נמי צשנים ואשה לא חזיא לאכשורי צכדיהו לתלתא: יו"יא.** מי שנשאה בגט זה: **משום דלא אמר (גס) יו"יא.** בתמיה והא גט כשר הוא וצפניו נכתב ומשום דלא אמר הוי ולד ממזר: **אסא לקמיע דרבי אחי.** באותה העיר שהיו כותצין אותו: **ממונה אגיטי.** דקי"ל (קידושין דף א.) כל שאינו יודע צטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק עמהן והוו ממנו גברא רבה לאורויי היכי נעצדי: **לא לריכס.** אלא צשיטה אחת: אפילו

א. אפי'. מוס' הלל"ט.
ב. דאינו בא דמיא הא דקאמר תסתיים. מוס' הלל"ט. ג. אבל בדרבנן נעשה דין. והא דרבי קי"ל בדרבנן נעשה דין, איא בדרבנן נעשה דין, איא הכא בהא קמיפלגי. מוס' הלל"ט. ד. אלא מעיקרא גרס הא בדרבנן עד נעשה דין. מוס' הלל"ט. ה. ודאי גרסן זמנין דמיייתי ליה איחיי וכו' דכיון דמצי למימר בכל הנשים אמאי קאמר באשה דמביאה את גיטה דמלתא דלא שכיחא היא. מוס' הלל"ט. ו. ולא צטריך גט אחר. מוס' י"מ ט' ד"ה יטלנו כתבו נפשיעות דמתיין. י. כמו שהתחיל לשמה, כך. מרדכי לקמן רש פ"ב.

מסורת הש"ס

א. ודומתו ר"ה כנ"ל.
ב. לעיל ג. א קדושין מג.
ד. כתובות כא: סנהדרין לה: ר"ה כו. צ"ק: ז. צ"ב קיד.
ה. צ"מ טה: לקמן פ"ה. ו. ע"י חוס' צ"מ טה: ד"ה ולא אמרן. ז. לקמן פ. צ"מ טה. ח. לקמן טו. ט. ע"ש פרש"י ד"ה שיטה אחת ור"י. ט. עיין לע"ל. י. [ע"ל, יא] [ע"ש דליתא הכי וצוי מלמאי הערה במהרש"א, יט] י"ל מכל פור"ק.

מוסף רש"י

בפני כמה נותנו לה. שליח זה לשמו ואומר בפניהם בפני נכתב (קע"ד).
א. שליח נעשה עד.
ב. אין לקדושין צין שלחן מתון לבעל חותן מצורף שליח עם עד להיות שנים, או אם שנים שלוחים היו ביחד שמיים מעידים צדכר (קדושין גז). ואין עד נעשה דין. המעיד על הדבר אין נעשה עד דין בלאותו דבר, וגם אם רואה את הדבר נעשה עד, אין נעשה עליה עוד דין בעדות עמו אלא אי"כ מעידין אחריים צפני. ונראה צעני דגורית הכתוב הוא, דכחצי עמלו שני האלפסין וגו', צעדים הכתוב מדבר, לפני ה' היינו לפני הדיינים, אצל הדיינים אינן מחזיקן וישניין ודינן (רשב"א ב"ב פ"ד).
המביא גט ממדינת הים. לא נעשה עשאו צללה שליח נשואין לגרס להכריחו לומר צפני נכתב ובפני נחתם (ב"ב ה). ויציא. מי שנשאה על יד גט זה (שם). שיטת אחת לשמה. שיטה ראשונה שכה שם הלל"ט והלל"ט (לקמן טו).

מוסף תוספות

א. אפי'. מוס' הלל"ט.
ב. דאינו בא דמיא הא דקאמר תסתיים. מוס' הלל"ט. ג. אבל בדרבנן נעשה דין. והא דרבי קי"ל בדרבנן נעשה דין, איא בדרבנן נעשה דין, איא הכא בהא קמיפלגי. מוס' הלל"ט. ד. אלא מעיקרא גרס הא בדרבנן עד נעשה דין. מוס' הלל"ט. ה. ודאי גרסן זמנין דמיייתי ליה איחיי וכו' דכיון דמצי למימר בכל הנשים אמאי קאמר באשה דמביאה את גיטה דמלתא דלא שכיחא היא. מוס' הלל"ט. ו. ולא צטריך גט אחר. מוס' י"מ ט' ד"ה יטלנו כתבו נפשיעות דמתיין. י. כמו שהתחיל לשמה, כך. מרדכי לקמן רש פ"ב.

פסקי רי"ד (המשך)

קאי ומערער ואמאי יוציא והולד ממזר אין ר' מאיר לטעמיה דאמר רב המנונא

משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר ואין הלכה כרבי מאיר ויחיי וריבם הלכה כרבים. תניא בפ"ב דתוספתא (ה"א) גיטין המביא גט ממדינת הים ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם הוי זר ונטול ממנה אפילו לאחר ג' שנים ונתנו לה ואומר לה בפני נכתב ובפני נחתם:
ב. ר' הדיא בעא לאתויי גיטא אתא לקמיה דר' אחאי דהוה ממונה אגטיין פ"י דאמרן כל מי שאינו בקי צטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק כהן וחיו ממנינן אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשום א"ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכית וכו' איעביד לחומרא אתה מוציא לעו גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגיה אכתיבו קמיה ופלגיה לא אכתיבו קמיה אתא